

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 maja 2017 r.

Pozycja 81

POSTANOWIENIE z dnia 5 kwietnia 2017 r. Sygn. akt Ts 222/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej L.K. w sprawie zgodności:

art. 48 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 października 2016 r. (data nadania) L.K. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 48 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim przyznaje wyłączne uprawnienie jednej ze stron procesu do orzekania o wyłączeniu prokuratora na etapie postępowania sądowego, tj. prokuratorowi nadzorującemu postępowanie lub bezpośrednio przełożonemu, gdy to sam prokurator, który sporządził i podpisał akt oskarżenia, jest stroną w rozumieniu k.p.k. chociażby sam nie wniósł tego aktu oskarżenia ani nie popierał go przed sądem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w związku z następującą sprawą. Postanowieniem z lipca 2016 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w T. nie uwzględnił wniosku skarżącej o wyłączenie prokuratora działającego w charakterze oskarżyciela publicznego od udziału w sprawie przed Sądem Okręgowym w B.

Zdaniem skarżącej powyższa regulacja narusza jej prawo do sądowej kontroli orzeczenia w przedmiocie wyłączenia prokuratora, które jest bezpośrednią konsekwencją konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

Wraz ze skargą konstytucyjną pełnomocnik skarżącej złożył wniosek o wydanie postanowienia tymczasowego o wstrzymaniu wykonania prawomocnego postanowienia prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. z lipca 2016 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

Analizowanej skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg z powodu jej uchybień formalnych.

Jak wynika z treści wniesionej do Trybunału skargi konstytucyjnej, skarżąca upatruje naruszenie prawa do sądu, określonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji, w fakcie, że kwestionowany art. 48 § 1 k.p.k. zamyka stronie, która wystąpiła z wnioskiem o wyłączenie prokuratora, drogę uruchomienia procedury gwarantującej merytoryczną kontrolę postanowienia o odmowie uwzględnienia takiego wniosku. Jej zdaniem, w analizowanym przypadku powinna przysługiwać możliwość wniesienia zażalenia do sądu, który – jako organ zewnętrzny – dokonałby merytorycznej kontroli zasadności orzeczenia wydanego przez prokuratora. Jako ostateczne orzeczenie wydane w sprawie skarżąca wskazuje postanowienie prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. z lipca 2016 r. o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie prokuratora.

Trybunał przypomina, że jeżeli skarżący zamierza kwestionować w drodze skargi konstytucyjnej akt normatywny z tego względu, że nie przyznaje on skarżącemu drogi sądowej w określonej sprawie, to musi uzyskać ostateczne orzeczenie o odrzuceniu środka prawnego, mającego inicjować postępowanie przed sądem (por. L. Bosek, M. Wild, *Kontrola konstytucyjności prawa. Komentarz praktyczny dla sędziów i pełnomocników procesowych. Wzory pism procesowych*, Warszawa 2014, s. 137; M. Wiącek, *Formalne przesłanki skargi konstytucyjnej (w świetle orzecznictwa TK)*, „Państwo i Prawo” z. 9/2011, s. 23-25). Trybunał wskazywał już na to, że „w przypadku gdy przedmiotem skargi konstytucyjnej jest przepis przewidujący, że w danym przypadku środek odwoławczy nie przysługuje, należy mimo to wnieść środek zaskarżenia, aby uzyskać rozstrzygnięcie wydane w oparciu o normę prawną, która wyłącza możliwość zaskarżenia orzeczenia (postanowienie o odrzuceniu środka odwoławczego)” (postanowienie TK z 21 czerwca 2010 r., Ts 243/09, OTK ZU nr 6/B/2010, poz. 454; por. także postanowienie TK z 10 marca 2015 r., SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35).

W analizowanej sprawie skarżąca nie wystąpiła z żadnym środkiem zaskarżenia do sądu, w którym domagałaby się sądowej kontroli wydanego w jej sprawie orzeczenia. Wprawdzie przepis art. 48 § 1 k.p.k. nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie wyłączenia prokuratora działającego w sprawie w charakterze oskarżyciela publicznego, nie zwalnia to jednak strony od wniesienia środka odwoławczego w kontekście wystąpienia ze skargą konstytucyjną. Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, skarżący, kwestionując brak możliwości zaskarżenia określonych decyzji lub orzeczeń, powinien wykazać, że droga sądowa w danym przypadku została

wyłączona. W tym celu obowiązany jest uzyskać orzeczenie, które będzie potwierdzało taki stan rzeczy. W przeciwnym wypadku nie będzie dysponować ostatecznym orzeczeniem potwierdzającym naruszenie konstytucyjnego prawa do sądowej kontroli decyzji wydanych w jego sprawie. Z powyższą sytuacją mamy do czynienia w analizowanej sprawie. Skarżąca kwestionuje brak możliwości zażalenia postanowienia prokuratora o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie oskarżyciela publicznego, nie zainicjowała jednak postępowania przed sądem. W związku z powyższym Trybunał stwierdza, że nie dysponuje ona ostatecznym orzeczeniem w sprawie wskazującym na brak możliwości zaskarżenia wydanej decyzji, co stanowi samodzielną podstawę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że skarżąca jako wzorzec kontroli konstytucyjności art. 48 § 1 k.p.k., w zakresie, w jakim przepis ten wyłącza sądową kontrolę orzeczenia wydanego przez prokuratora rozpoznającego wniosek o wyłączenie oskarżyciela publicznego – wskazała jedynie art. 45 ust. 1 Konstytucji. Jednakże prawo do sądowej kontroli decyzji i orzeczeń wydanych w sprawie obywateli uregulowane zostało w art. 78 Konstytucji. Oznacza to, że w analizowanej sprawie skarżąca jako wzorzec kontroli konstytucyjności zakwestionowanego przepisu powinna była wskazać art. 45 ust. 1 Konstytucji (jako statuujący prawa do sądu) w zw. z art. 78 Konstytucji, który zabrania zamykania drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw. Z samej treści art. 45 ust. 1 Konstytucji wynika bowiem jedynie prawo każdego do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Nie ulega wątpliwości, że z przytoczonego przepisu nie wynika prawo jednostki do sądowej kontroli każdego orzeczenia wydanego w jego sprawie. Jak wskazał wyżej Trybunał, prawo to czerpie swoje źródło w regulacji art. 78 Konstytucji. Nieprawidłowe wskazanie wzorca kontroli konstytucyjności uniemożliwia dokonanie prawidłowej oceny zgodności zaskarżonego przepisu z wartościami określonymi w Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny, związany jest granicami wniesionej skargi konstytucyjnej, która jest konkretnym i indywidualnym środkiem ochrony praw i wolności, nie ma zatem możliwości rozszerzenia kontroli konstytucyjności o dodatkowe wzorce, nawet jeżeli z analizy rozpoznawanej sprawy wydawałoby się to uzasadnione.

Jednocześnie, z uwagi na odmowę nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że wniosek skarżącej o wstrzymanie wykonania postanowienia prokuratora Prokuratury Rejonowej w T. z lipca 2016 r. nie może zostać uwzględniony.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty doręczenia tego postanowienia.